

Руденко Е. М.

Харьковский национальный аграрный университет имени В. В. Докучаева

НАЛОГОВЫЙ МЕНЕДЖМЕНТ В СИСТЕМЕ СТИМУЛИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ БИЗНЕСА В УКРАИНЕ

Резюме

Проведен анализ эффективности отечественной налоговой системы с позиций стимулирования развития бизнеса. Доказана необходимость усовершенствования государственного и корпоративного налогового менеджмента. Предложен поэтапный алгоритм внедрения корпоративного налогового менеджмента в практику хозяйствования отечественных предприятий.

Ключевые слова: налог, налоговая система, налоговый менеджмент, индекс легкости ведения бизнеса, совокупная налоговая ставка, налоговое давление.

Rudenko Ye. M.

Kharkiv National Agrarian University named after V. V. Dokuchaev

THE TAX MANAGEMENT IN THE SYSTEM OF INCENTIVE BUSINESS DEVELOPMENT IN UKRAINE

Summary

Analyzed the effectiveness of the domestic tax system to stimulate business development positions. Proves the necessity to improve the state and corporate tax management. Proposed the algorithm phased introduction of corporate tax management into practical activities of domestic enterprises.

Key words: tax, tax system, tax management, Doing Business index, the total tax rate, the tax pressure.

УДК 330.14

Сірик М. В.

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»

АНАЛІЗ СТАНУ І ДИНАМІКИ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ДЕРЖАВНИХ ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Проаналізовано стан і динаміку основних засобів державних поліграфічних підприємств України, які входять до ДАК «Укрвидавполіграфія». Розглянуто структуру основних засобів, рівень зносу, джерела фінансування оновлення основних засобів та напрямки використання інвестицій. Виявлено, що стан основних засобів на досліджуваних підприємствах є незадовільним.

Ключові слова: основні засоби, поліграфічні підприємства, структура, амортизація, інвестиції.

Постановка проблеми. Складне становище державних поліграфічних підприємств України вимагає проведення змін у стратегії управління, в тому числі управління основними засобами. Проте, щоб розробити дієві заходи з покращення управління основними засобами поліграфічних підприємств, необхідно провести детальний аналіз їх стану та динаміки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами аналізу розвитку видавничо-поліграфічної галузі України активно займаються вчені Української академії друкарства, такі як Штангрет А. М., Мельников О. В., Дурняк Б. В., а також Котляревський Я. В., Никифоров Б. В., Палига Є. М., Передерієнко Н. І. та інші. Вони здійснюють всебічний аналіз стану та динаміки розвитку видавничо-поліграфічної галузі України загалом, але питання розвитку окремих підприємств галузі, зокрема дослідження стану та динаміки основних засобів, розкрито недостатньо.

Метою даної статті є аналіз стану та динаміки розвитку основних засобів видавничо-поліграфічних підприємств ДАК «Укрвидавполіграфія».

Виклад основного матеріалу. В Україні для управління 27 державними поліграфічними, видавничими, книготорговельними, почтацькими підприємствами та трьома спеціалізованими науково-дослідними та проектними ін-

ститутами було створено Державну акціонерну компанію «Українське видавничо-поліграфічне об'єднання» (ДАК «Укрвидавполіграфія»). В управлінні компанії знаходиться ряд найбільших державних поліграфічних підприємств із застарілим та зношеним обладнанням, тому актуальним буде проведення детального аналізу стану та динаміки основних засобів найбільших державних поліграфічних підприємств, які входять до ДАК «Укрвидавполіграфія», таких як ПрАТ ХКФ «Глобус» (м. Харків), ПрАТ Видавництво «Зоря» (м. Дніпропетровськ), ПрАТ Видавництво «Київська правда» (м. Київ), ПрАТ «Поліграфкнига» (м. Київ), ПрАТ Видавництво «Харків» (м. Харків), ПрАТ ЛКФ «Атлас» (м. Львів), ПрАТ «Волинська обласна друкарня» (м. Луцьк), ПрАТ Видавництво «Закарпаття» (м. Ужгород), ПрАТ Видавництво «Поділля» (м. Хмельницький), ПрАТ «ХКФ ім. М. В. Фрунзе» (м. Харків), ПрАТ Видавництво «Вільна Україна» (м. Львів), ПрАТ «Чернівецька обласна друкарня» (м. Чернівці). Вибір даних підприємств зумовлений тим, що основний напрям їх діяльності – надання саме послуг із поліграфічного відтворення оригіналів.

Проведене дослідження питомої ваги різних груп основних засобів у загальному обсязі основних засобів (таблиця 1) показало наступне.

Таблиця 1

Аналіз структури основних засобів поліграфічних підприємств, % *

Підприємство	Інвестиційна нерухомість	Будинки, споруди та передавальні пристрої	Машини та обладнання	Транспортні засоби	Інструменти, прилади, інвентар	Інші основні засоби	Малоцінні необоротні матеріальні активи
ПрАТ ХКФ «Глобус»		17,80	81,35	0,45	0,40		
ПрАТ Видавництво «Зоря»		47,43	48,18	2,66	0,98	0,06	0,69
ПрАТ Видавництво «Київська правда»	12,75	53,27	30,62	1,14	2,14	0,04	
ПрАТ «Поліграфкнига»	14,13	36,77	47,72	0,21	0,88	0,20	0,09
ПрАТ Видавництво «Харків»		59,16	38,13	0,61	1,55		0,55
ПрАТ ЛКФ «Атлас»		27,80	63,28	3,53	4,32		1,07
ПрАТ «Волинська обласна друкарня»		64,98	27,72	2,75	3,74		0,81
ПрАТ Видавництво «Закарпаття»		64,17	31,5	1,01	2,16	0,66	0,51
ПрАТ Видавництво «Поділля»		91,53	8,29	0,04	0,11		
ПрАТ «ХКФ ім. М. В. Фрунзе»		32,97	56,03	4,07	5,80		1,14
ПрАТ Видавництво «Вільна Україна»		90,82	8,05	0,55	0,24	0,07	0,26
ПрАТ «Чернівецька обласна друкарня»		71,18	26,96	0,35	0,62		0,89

* Таблицю складено автором на основі фінансової звітності підприємств.

Найбільшу частку у досліджуваних підприємствах мають такі групи основних засобів, як інвестиційна нерухомість, будинки, споруди та передавальні пристрої, машини та обладнання, проте співвідношення між цими групами в різних підприємств суттєво відрізняється.

Найбільшу частку машин та обладнання має ПрАТ ХКФ «Глобус» – 81,35%, ПрАТ ЛКФ «Атлас» – 63,28% та ПрАТ «ХКФ ім. М. В. Фрунзе» – 56,03%, що свідчить про високий рівень забезпеченості підприємств виробничим устаткуванням для здійснення основного виду діяльності. Натомість значну частку будинків, споруд та передавальних пристроїв мають такі підприємства, як ПрАТ Видавництво «Поділля» та ПрАТ Видавництво «Вільна Україна» – понад 90%, ПрАТ «Чернівецька обласна друкарня», ПрАТ «Волинська обласна дру-

карня», ПрАТ Видавництво «Закарпаття», ПрАТ Видавництво «Харків», ПрАТ Видавництво «Київська правда» – понад 50%, що зумовлено створенням даних підприємств у радянські часи, коли вони займали провідне положення на поліграфічному ринку і для них було побудовано великі виробничі приміщення. Натомість сьогодні в таких величезних виробничих площах потреби немає, тому підприємства здають вільні площі в оренду. ПрАТ Видавництво «Київська правда» та ПрАТ «Поліграфкнига» окремо облікують вартість нерухомості, яка призначена для надання в оренду, виділяючи її як інвестиційну нерухомість, і частка цієї групи основних засобів у даних підприємствах становить 12,75% та 14,13% відповідно.

Аналіз стану та руху основних засобів наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Аналіз стану та руху основних засобів поліграфічних підприємств за 2011 р.*

Підприємство	Основні засоби 2010 р.,	Вартість введених основних засобів, тис. грн.	Вартість основних засобів, що вибули, тис. грн.	Основні засоби 2011 р. тис. грн.	Відхил. тис. грн.
ПрАТ ХКФ «Глобус»	62026	2434	129	64331	+2305
ПрАТ Видавництво «Зоря»	43849	15	405	43459	-390
ПрАТ Видавництво «Київська правда»	38232	90	2943	35379	-2853
ПрАТ «Поліграфкнига»	105110	76	4439	100747	-4363
ПрАТ Видавництво «Харків»	25151	1698	13	26836	+1685
ПрАТ ЛКФ «Атлас»	8987	62	0	9049	+62
ПрАТ «Волинська обласна друкарня»	8362	25	251	8136	-226
ПрАТ Видавництво «Закарпаття»	26386	93	45	26434	+48
ПрАТ Видавництво «Поділля»	22363	10	1868	21443	-920
ПрАТ «ХКФ ім. М. В. Фрунзе»	8733	79	12	8800	+67
ПрАТ Видавництво «Вільна Україна»	11443	44	0	11487	+44
ПрАТ «Чернівецька обласна друкарня»	10065	0	0	10065	0

* Таблицю складено автором на основі фінансової звітності підприємств.

За аналізований період найбільший приріст основних засобів спостерігався у ПрАТ ХКФ «Глобус» та ПрАТ Видавництво «Харків». Натомість найбільш суттєве зменшення вартості основних засобів відбулося у ПрАТ «Поліграфкнига», ПрАТ Видавництво «Київська правда» та ПрАТ Видавництво «Поділля». Необхідно відзначити, що загалом у аналізованих підприємствах відбулося зменшення вартості основних засобів на 4541 тис. грн.

В усіх аналізованих підприємствах 100% основних засобів належать до власних, орендовані основні засоби відсутні.

Для поліграфічних підприємств, особливо тих, які друкують газетну продукцію, надзвичайно важливою є стабільна безперебійна робота обладнання,

адже вихід з ладу друкарської машини на газетному виробництві призведе до неотримання читачами свіжого випуску газети, оскільки віддрукований наклад частинами в міру друкування передається до Державного підприємства «Преса» для поширення по території України. Зрив графіка передачі віддрукованих примірників до ДП «Преса» унеможливить вчасну доставку газети до читача. Для виробників інших видів поліграфічної продукції раптовий вихід з ладу основних засобів несе менш негативні наслідки, проте теж може призвести до затримки термінів випуску поліграфічної продукції. Одним із факторів, який впливає на надійність роботи обладнання, є рівень його зносу. Аналіз зносу основних засобів поліграфічних підприємств наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Рівень зносу основних засобів*

Підприємство	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.
ПрАТ ХКФ «Глобус»	77%	63%	70%	73%	74%
ПрАТ Видавництво «Зоря»	48%	52%	56%	59%	72%
ПрАТ Видавництво «Київська правда»	33%	34%	31%	36%	36%
ПрАТ «Поліграфкнига»	62%	62%	64%	66%	66%
ПрАТ Видавництво «Харків»	50%	49%	51%	48%	48%
ПрАТ ЛКФ «Атлас»	64%	65%	68%	69%	71%
ПрАТ «Волинська обласна друкарня»	41%	42%	44%	47%	49%
ПрАТ Видавництво «Закарпаття»	58%	60%	63%	65%	66%
ПрАТ Видавництво «Поділля»	54%	57%	59%	59%	49%
ПрАТ «ХКФ ім. М. В. Фрунзе»	69%	72%	74%	78%	80%
ПрАТ Видавництво «Вільна Україна»	30%	32%	36%	39%	41%
ПрАТ «Чернівецька обласна друкарня»	45%	47%	48%	49%	51%

* Таблицю складено автором на основі фінансової звітності підприємств.

У більшості підприємств спостерігається зростання рівня зносу основних засобів, що свідчить про недостатні темпи їх оновлення. Лише у ПрАТ Видавництво «Поділля», ПрАТ ХКФ «Глобус» та ПрАТ Видавництво «Харків» мало місце незначне зменшення рівня зносу основних засобів за період, що аналізується. Натомість у ПрАТ Видавництво «Зоря» рівень зносу основних засобів зріс на 24 відсоткових пункти за аналізований період, з яких 13 відсоткових пункти зносу нараховано протягом останнього аналізованого року.

Отже, основні засоби аналізованих підприємств потребують термінового оновлення через

значний рівень зносу та негативну динаміку зношення. Джерелами грошових коштів для інвестицій у нові основні засоби можуть бути власні кошти підприємств, позикові та залучені кошти. До власних коштів підприємства належить прибуток від основної діяльності та амортизаційні відрахування [2]. Сума амортизаційних відрахувань залежить від вартості основних засобів та прийнятої амортизаційної політики.

Як змінилися амортизаційні нарахування у зв'язку із введенням в дію Податкового кодексу України, наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

Аналіз амортизаційних відрахувань, тис. грн.*

Підприємство	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	Темп приросту 2009 р. до 2008 р., %	Темп приросту 2010 р. до 2009 р., %	Темп приросту 2011 р. до 2010 р., %
ПрАТ ХКФ «Глобус»	3720	4246	3419	1895	14%	-19%	-45%
ПрАТ Видавництво «Зоря»	1711	1709	1586	5626	-0,1%	-7%	255%
ПрАТ Видавництво «Київська правда»	709	1427	1830	1554	101%	28%	-15%
ПрАТ «Поліграфкнига»	2388	2359	2010	2219	-1%	-15%	10%
ПрАТ Видавництво «Харків»	621	600	430	832	-3%	-28%	93%
ПрАТ ЛКФ «Атлас»	242	249	207	246	3%	-17%	19%
ПрАТ «Волинська обласна друкарня»	386	362	292	297	-6%	-19%	2%
ПрАТ Видавництво «Закарпаття»	488	684	504	488	40%	-26%	-3%
ПрАТ Видавництво «Поділля»	141	146	156	175	4%	7%	12%
ПрАТ «ХКФ ім. М. В. Фрунзе»	359	343	309	287	-4%	-10%	-7%
ПрАТ Видавництво «Вільна Україна»	474	428	357	280	-10%	-17%	-22%
ПрАТ «Чернівецька обласна друкарня»	219	340	24	156	55%	-93%	550%

* Таблицю складено автором на основі фінансової звітності підприємств.

До введення в дію Податкового кодексу України на більшості підприємств застосовувався прямолінійний метод нарахування амортизації, окрім ПрАТ ХКФ «Глобус» та ПрАТ Видавництво «Вільна Україна», де амортизацію нараховували податковим методом, а також ПрАТ ХКФ «Атлас», де застосовувався метод зменшення залишкової вартості. У 2011 році всі підприємства перейшли на прямолінійний метод нарахування амортизації, окрім ПрАТ ХКФ «Атлас», де продовжили використовувати метод зменшення залишкової вартості. Прямолінійний метод нарахування амортизаційних відрахувань є найпростішим, тому його використовують найбільше підприємств. Метод зменшення залишкової вартості більш складний у розрахунках, тому його використовують лише ті підприємства, які проводять певну амортизаційну політику. Використання цього методу дає можливість в перші роки експлуатації основних засобів накопичити значні амортизаційні відрахування, які можуть вже зараз бути використані підприємством для подальшого оновлення обладнання.

У ПрАТ Видавництво «Зоря» та ПрАТ Видавництво «Харків» відбулося значне зростання сум нарахованої амортизації – на 255% та 93% відповідно. Незначне збільшення мало місце у ПрАТ «Поліграфкнига» – на 10%. У ПрАТ ХКФ «Глобус» в останні два роки мало місце скорочення сум нарахованої амортизації і за 2011 р. зменшення становило 45%. У ПрАТ Видавництво «Київська правда» було двократне зростання амортизаційних відрахувань у 2009 р., а потім чергове зростання на 28% відбулося у 2010 р., а в 2011 р. мало місце скорочення суми амортизаційних відрахувань на 15%.

У 2011 р. зросли відрахування у ПрАТ ЛКФ «Атлас» на 19%, у ПрАТ Видавництво «Поділля» на 12% та у ПрАТ «Волинська обласна друкарня»

на 2%. У ПрАТ Видавництво «Вільна Україна» протягом аналізованого періоду відбувалося прогресивне зменшення суми нарахованої амортизації і досягло у 2011 р. скорочення на 22% порівняно з 2010 р. У ПрАТ «Чернівецька обласна друкарня» через різке скорочення суми нарахованої амортизації у 2010 р. має місце величезне зростання у 2011 р. Проте відносно 2009 р. у 2011 р. сума амортизаційних відрахувань зменшилася на 54%.

Збільшення сум нарахованої амортизації є позитивним явищем в управлінні основними засобами, оскільки дає змогу за рахунок цих коштів здійснювати модернізацію та придбання нових основних засобів, проте негативним наслідком є зростання собівартості продукції.

Кредитні ресурси для придбання основних засобів залучали лише 3 підприємства. ПрАТ ХКФ «Глобус» брало кредит у 2008 та 2011 роках, станом на кінець 2011 р. сума непогашених кредитів становить 6046 тис. грн. ПрАТ Видавництво «Київська правда» брало кредит на придбання обладнання у 2007 році, непогашена частина становить 1514 тис. грн. ПрАТ «ХКФ ім. М. В. Фрунзе» отримало кредит у 2008 році і непогашена частина станом на кінець 2011 р. становить 407 тис. грн. Непогашена частина кредитів існує тому, що термін погашення ще не настав.

За кордоном популярним способом фінансування оновлення основних засобів є лізинг. Але вітчизняні державні поліграфічні підприємства такий метод не використовують.

Отже, основними джерелами для оновлення основних засобів на досліджуваних підприємствах є амортизаційні відрахування та залучені кредитні ресурси.

Аналіз напрямків використання капітальних інвестицій досліджуваних підприємств наведено в таблиці 5.

Таблиця 5

Аналіз використання капітальних інвестицій за 2011 р.*

Підприємство будівництво	Капітальне		Придбання основних засобів		Придбання інших необоротних матері- альних активів		Разом Сума, тис. грн.
	Сума, тис. грн.	Частка, %	Сума, тис. грн.	Частка, %	Сума, тис. грн.	Частка, %	
ПрАТ ХКФ «Глобус»	396	14,0%	2434	86,0%	–	–	2830
ПрАТ Видавництво «Зоря»	100	81,3%	18	14,6%	5	4,1%	123
ПрАТ Видавництво «Київська правда»	–	–	90	100,0%	–	–	90
ПрАТ «Поліграфкнига»	–	–	67	88,2%	9	11,8%	76
ПрАТ Видавництво «Харків»	–	–	1679	98,9%	19	1,1%	1698
ПрАТ ЛКФ «Атлас»	120	65,9%	58	31,9%	4	2,2%	182
ПрАТ «Волинська обласна друкарня»	–	–	7	100,0%	–	–	7
ПрАТ Видавництво «Закарпаття»	9	9,7%	79	84,9%	5	5,4%	93
ПрАТ Видавництво «Поділля»	–	–	9	90,0%	1	10,0%	10
ПрАТ «ХКФ ім. М. В. Фрунзе»	–	–	75	94,9%	4	5,1%	79
ПрАТ Видавництво «Вільна Україна»	–	–	44	100,0%	–	–	44
ПрАТ «Чернівецька обласна друкарня»	–	–	–	–	–	–	–

* Таблицю складено автором на основі фінансової звітності підприємств.

Проведений аналіз показав, що більшість підприємств здійснюють капітальні інвестиції переважно в основні засоби, і лише ПрАТ Видавництво «Зоря» та ПрАТ ЛКФ «Атлас» більшість коштів спрямовували на капітальне будівництво. ПрАТ Видавництво «Київська правда», ПрАТ «Волин-

ська обласна друкарня» та ПрАТ Видавництво «Вільна Україна» інвестували лише в основні засоби. ПрАТ «Чернівецька обласна друкарня» у 2011 році інвестицій не здійснювала. Це свідчить про те, що багато підприємств вкладають кошти в оновлення обладнання.

Висновки. Проведене дослідження дало змогу виявити, що найбільшу частку основних засобів у аналізованих підприємствах займають машини та обладнання, а в окремих підприємствах будинки, споруди та передавальні пристрої. Незважаючи на значний рівень зносу основних засобів (до 80%), темпи оновлення основних засобів є дуже низькими. Виявлено, що основними джерелами для оновлення основних засобів є амортизаційні відраху-

вання та кредитні ресурси. Переважна кількість підприємств здійснює інвестиції в основні засоби, хоча деякі підприємства більшість коштів вкладають у капітальне будівництво. Отже, стан основних засобів на аналізованих підприємствах ДАК «Укрвидавполіграфія» є незадовільним, тому потребує подальших досліджень з метою вироблення рекомендацій для покращення управління основними засобами.

Список літератури:

1. Воротіна Л. І., Котляревський Я. В. Стратегія управління підприємствами видавничо-поліграфічного комплексу : монографія / Л. І. Воротіна, Я. В. Котляревський. – Л. : УАД, 2012. – 184 с.
2. Гончарук А. Г. Методологические основы оценки и управления эффективностью предприятия : монография / А. Г. Гончарук. – О. : Астропринт, 2008. – 288 с.
3. Мельников А. В. Исследование развития полиграфии на основе информационного подхода / А. В. Мельников // XIII Міжнар. наук.-практична конф. з проблем вид.-полігр. галузі, бер. 2010 р., Київ : тези доп. – К. : УкрНДІ СВД, 2010. – С. 18-20.
4. Штангрет А. М. Видавнича справа та поліграфічна діяльність в Україні: регіональний аспект / А. М. Штангрет, Б. В. Дурняк, О. В. Мельников // Технол. і техн. друкарства. – 2010. – № 4(30). – С. 206-216.

Сирьк М. В.

Национальный технический университет Украины
«Киевский политехнический институт»

АНАЛИЗ СОСТОЯНИЯ И ДИНАМИКИ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ПОЛИГРАФИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ

Резюме

Проанализированы состояние и динамика основных средств государственных полиграфических предприятий Украины, которые входят в ГАК «Укрвиздатполиграфия». Рассмотрены структура основных средств, степень износа, источники финансирования обновления основных средств и направления использования инвестиций. Выявлено, что состояние основных средств на исследуемых предприятиях является неудовлетворительным.

Ключевые слова: основные средства, полиграфические предприятия, структура, амортизация, инвестиции.

Siryk M. V.

National Technical University of Ukraine
«Kyiv Polytechnic Institute»

THE ANALYSIS OF STATE AND DYNAMICS OF THE FIXED ASSETS OF GOVERNMENT PRINTING COMPANIES IN UKRAINE

Summary

Analysis of the state and dynamics of the fixed assets of state printing enterprises of Ukraine, that are part SJSC «Ukrvydavpoligrafiiya». Reviewed the structure of fixed assets depreciation level, sources of financing fixed assets and uses of investment. We found that the condition of plant and equipment at the enterprises is unsatisfactory.

Key words: fixed assets, printing companies, structure, amortization, investments.